

Claudia LIPAN

Cuibul de viespi

După succesul la public cu cei trei „negustori”, *Tache, Ianke și Cadâr*, de la Teatrul Național, a venit rândul Teatrului Odeon să găzduiască carnavalul celor trei *Gaițe*. Alexandru Dabija și-a imaginat „cuibul de viespi” al lui Kirilțescu în câteva tablouri: încăperea bătrânească, moșierească și în plină decădere a albinelor din familia *Duduleanu*, acolo unde se împarte dorința de înavuție cu expresia țaranului îmbogățit; dormitorul mezinei *Margareta* și a soțului său, *Mircea Aldea*, care rupe visele solitare ale îndrăgostiților de realitatea comodă și insuficientă unde s-au silit să apară; și, în fine, parastasul, tablou final ce leagă absența viselor anterioare de mica și falsa lume burgheză.

Cele trei „*Gaițe*” sunt de fapt o actriță și doi actori – Dorina Lazăr și, într-o excelentă interpretare, Constantin Căjocaru și Ionel Mihăilescu. Ei surprind foarte bine tabieturile bătrânilor care încep să piardă din forța unei discuții, a unui argument în detrimentul unor gâlcevi inutile de bonton. Dorina Lazăr este o *Anetă Duduleanu* hotărâtă să instaleze în casă matriarhatul. Își oblojește ca o cloșcă cei trei copii, își necăjește repetitiv surorile și rânduiește familia după principii de fier, abulice, neverosimile. Închină scaunul când dă pasențe, are curiozitate băbească, o furnică printre degete soarta fiecărui suflet care respiră aerul cuibului, se împacă și se ceartă ca la ușa cortului, are pretenții de limbaj din partea celorlalți, dar vorbește ca la mahala. Le rezolvă pe toate cu aceeași ușurință cu care le încurcă din nou. *Zoica*, sora ei, este o bătrânică sentimentală care speră să apuce suta de ani. Când se simte în formă, își calcă pe „dignitate” în fața slugilor și devine bărbată. Fie că este muștruluită pentru că „a iernat” pe la rude, fie că este răsfățată și flatată cu mici atenții, *Zoica* își permite uneori câte o aventură: se urcă pe dulap pentru o cană în pofida palpitățiilor Țaței... *Lena*, sora cea mijlocie,

a căpătat parcă puțin din amândouă – vicleană, aparent împăciuitoare, se dezmințe ținând partea celui care lovește mai tare; de modă veche, ascunde cărțile de joc la ciorap, este cu doftorii, cu leacuri băbești, cu vise, cu spaime. Cei trei actori sunt într-o formă foarte bună, ei alcătuiesc tripticul familial influențat de două lumi distincte: bogații și săracii. Se completează unul pe celălalt, sunt nostimi, coplesți parcă de tonusul satiric, caragialesc. Se lasă ademeniți o dată cu spectatorii de lumea lui *Costache Giurgiuveanu*, a lui *Spirache* sau *Cațavencu*. Și trebuie spus că sunt ajutați foarte mult de decorul mai mult grafic al lui Vittorio Holtier, cu încăperi tapetate în covoare și de costumele Irinei Solomon vii, expresive, autentice.

Mai puțin reliefată, drama tinerilor din al doilea tablou se consumă prin numeroase crize de anxietate, singurătate și supraviețuire ale *Margaretei* – Elvira Deatcu. Umblă ca o somnambulă, are ifose, este bolnavă și timorată de cuvântul mamei. Rămâne însă, pentru soț (Marius Stănescu) o femeie frumoasă și vulnerabilă. Grija sufocantă a familiei o va ruina până când o va duce la pierzanie. Țipetele isterice ale *Margaretei* pot deranja; dar tot ele trimit la spațiul închis ca un labirint, un labirint de covoare și carpete suspendate în planul secund al scenei. Sufocantă imagine creată de scenografia lui Vittorio Holtier! Ea surprinde cel mai bine cuibul, înțepăturile tacticoase ale „viespilor”, urâtă umflătură lăsată de fiecare în parte... Marius Stănescu nu a reușit să redea neputința lui *Mircea Aldea*, fost jurnalist, cu remușcări din pricina meseriei, ale cărui opțiuni în viață se fracturează în casa Duduleanu precum bețele de chibrit. *Aldea* nu este un „dandy” risipit care moștenește o simplă avere; el poartă amprenta tuturor eșecurilor familiei, rătăcirii sufletești pe care o ascunde fiecare sau pe care nu o mai recunoaște, fidelității conjugale cu care nu știe uneori ce să facă.

Slăbiciunea *Margaretei* transpare pe chipul lui ca într-o oglindă. Ea, soția, este pretextul lui de conviețuire alături de riște oameni cu care nu are nimic de-a face.

Vie mi s-a părut și evoluția lui Pavel Bartoș în *Ianache*. Capabil să rezolve toate „pagubele” surorii *Aneta*, ale soției *Collete* – Carmen Tănase – devine din bărbatul derutat și fricos, un familist cu „prințipii”, cu tupeu, cu „ambăț”. În același registru evoluează Mirela Dumitru, în rolul *Zamfirei*, fata în casă. Obraznică, nemulțumită de stăpână, se mai pierde cu firea, gustă pe rupte din bucatele de la masă, se îmbată cu vinul pentru parastas, face zarafet și clocotește de supărare când nu i se dă dreptate. Registrul comic natural al actriței umple sala de voie bună.

Spectacolul se apropie de literatura pe care o tot scrie Alexandru Dabija pe scenă de câțiva ani încoace. Literatură care provoacă un fel de nostalgie, aș spune, a fracturii care apare între aspirațiile unor oameni, mai ales dacă îi desparte un timp personal diferit. O literatură a micilor bucurii

ale vieții care încearcă să răzbată prin personaje alienate, o literatură a unui fals precept despre o poziție socială mai bună. *Gaițele* completează scara de valori a unei societăți unde se simt „ca-n familie”. Micul lor *cuib de viespi* încărcat de mobilele vechi, mirosind a mucegai și culoarele aerisite între covoarele care atârână, este doar un spațiu al traversării dintr-un capăt spre celălalt al asemănărilor și deosebiriilor între cei care nu mai au unde să evadeze. Singurul care pleacă din cuib în golul dispariției covoarelor este *Mircea Aldea*. Și, nu știu de ce, parcă am simțit nevoia de a căuta la sfârșit transparența înspre evadare a unuia dintre personaje.

Teatrul Odeon – Gaițele de Alexandru Kirițescu. Regia și ilustrația muzicală: Alexandru Dabija. Decorul: Vittorio Holtier. Costume: Irina Solomon. Cu: Dorina Lazăr, Constantin Cojocaru, Ionel Mihăilescu, Carmen Tănase, Pavel Bartoș, Marius Stănescu, Elvira Deatcu, Virginia Rogin, Petre Nicolae, Ana-Maria Moldovan. Data premierei: 29 mai 2002.

Marcela ILNIȚCHI

D.R. Popescu la Teatrul Valah din Giurgiu

Punerea în scenă a piesei **Cezar, măscăriciul piraiților** de D.R. Popescu de către N. Perveli Vili este un proiect ambițios, datorită unei relații incomode cu textul și, aș spune, ușor hazardat în raport cu publicul concret căruia i se adresează.

Autorul suprasolicită spectatorul să accepte o mare mobilitate a convențiilor într-o succesiune câteodată derutantă. S-a vorbit de „ipoteză dramatică” și sarcina regiei nu este ușoară în intuirea sau eventual completarea intenției structurante a textului.

Ingeniozitatea regizorală „animă” momente ale parabolei dramatice a puterii, dar redundanța demonstrației de idei nu poate fi evitată total. Propunere regizorală a unei propuneri dramaturgice, acce-

tuează câteodată arbitrarul din text. Și mă gândesc la finalul spectacolului, în care lupta pentru putere, deja supraexemplificată în text, este extinsă de regizor până la a i se rarefia semnificația. Râvnitele însemne ale puterii ajung la femeia-tovarășă până ieri a ambiției masculine, devenită acum următoarea uzurpatoare a puterii în seria numită de Ion Cocora, în caietul-program al spectacolului, „un Cezar, doi Cezari, trei Cezari...”.

Regizorul dă „haine teatrale” textului astfel încât publicul să fie atras pe această cale de tezele expuse. Joc dinamic, succulent, mișcarea în toate sensurile scenei destul de mici, muzica atotprezentă. Remarcăm și acum ingeniozitatea folosirii neajunsurilor scenei, care sunt profunzimea